

Motion till riksdagen

1988/89:A6

av Lars Werner m. fl. (vpk)

med anledning av prop. 1988/89:109 om ny inriktning
av arbetsmarknadspolitiska åtgärder för unga

I propositionen föreslås att ungdomslagen avskaffas och ersätts med inskolningsplatser som omfattar hela arbetsmarknaden. Den avgörande skillnaden mellan ungdomslag och inskolningsplatser är att de nya inskolningsplatserna ger arbete i åtta timmar per dag mot fyra som är fallet i ungdomslag.

Förslaget är ett steg i rätt riktning. Vpk var från början kritiskt till ungdomslagets inriktning och var det enda riksdagsparti som inte ställde sig bakom inrättandet av ungdomslagen.

Ungdomsarbetslösheten har sedan början och mitten på åttiotalet ändrat karaktär. I högkonjunktursens spår har ungdomarna haft det lättare att vinna inträde på arbetsmarknaden, men det finns ungdomar som inte uppfyller de krav arbetsmarknaden ställer. Följden blir att de ställs utanför och kan bli utslagna från arbetsmarknaden om ingenting görs. Även om den öppna arbetslösheten minskat finns det fortfarande regional och lokal arbetslöshet.

Huvudproblemet för ungdomarna liksom för alla andra är arbetsmarknadens allt mer hårda villkor. Strukturomvandlingar inom ett flertal sektorer, inte minst offentlig verksamhet, effektiviseringar och allt högre lönsamhetskrav på alla delar av arbetsmarknaden innebär att rätten till ett arbete som är meningsfullt och förenat med en god miljö urholkas.

Rätten till arbete för alla handlar mer och mer om en bra arbetsmiljö i vid bemärkelse; arbetsvillkoren, arbetets mening och möjligheten för de arbetande att ha inflytande över arbetet.

Vpk accepterar i huvudsak regeringens förslag att inrätta inskolningsplatser och hälsar med tillfredsställelse att ungdomslagen avskaffas.

Inskolningsplatser är emellertid inget universalmedel som löser några avgörande problem. Vad händer med ungdomar som inte får arbete efter att ha varit på inskolningsplats i 6 månader? Kommer ungdomarna då att hamna i karusellen av åtgärder. Det är en stor brist att arbetsförmedlingen inte obligatoriskt kan anvisa lediga platser. I dag tvingas AF att underordna sig företagets villkor. Det innebär "förhandlingar" med dessa om bästa möjliga lösning, hela tiden på arbetsköparens villkor. Vpk har i andra sammanhang föreslagit att samhället måste stärka sin ställning gentemot arbetsköparintresset.

Det skall inte glömmas bort att inskolningsplatser liksom andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan utnyttjas av arbetsköparna som ett sorterings- och utslagningsinstrument. Omfattande förändringar av samhällets maktrelationer krävs för att komma tillrätta med dessa risker.

Historien visar att en högkonjunktur följs av en lågkonjunktur. Vi kommer att få uppleva arbetslöshet av det "gamla" formatet igen. Trots att årskullarna av ungdomar som skall in på arbetsmarknaden minskar, kommer ungdomarna vid en lågkonjunktur att drabbas hårdast. Någon beredskap för en sådan utveckling finns inte i arbetsmarknadspolitiken.

I flera år har vpk kritiserat ungdomsätgärdernas tillfällighetskaraktär och mängden av "särlosningar". Vpk har i flera år krävt åtgärder för att skapa fasta jobb med lön att leva på – för ungdomen. Även till årets budgetproposition har vpk krävt att 2 miljarder kronor satsas på den offentliga sektorn, främst för att förbättra arbetsförhållandena. Då skapas också fler jobb på bättre villkor.

När vpk accepterar inskolningsplatser vill vi samtidigt föreslå att samhället gararder sig inför en kommande lågkonjunktur och inför ett system som kan benämnas en ALLMÄN INSKOLNINGSGARANTI. Det är ett förslag vars innehåll vpk tidigare ställt under namnet ungdomsgaranti.

Bakgrunden till vpk:s förslag till allmän inskolningsgaranti är att på arbetsmarknaden finns det dels de som köper arbetskraft, dels de som säljer sin arbetskraft för att leva (överleva). Vpk företräder dem som säljer sin arbetskraft. Ägandet av och därmed följande makt över produktionen av varor och tjänster gör arbetsmarknaden till köparens marknad. Det är dessutom så att den som har ägandet och makten är den som bör bära ansvaret. Vårt förslag till allmän inskolningsgaranti innebär att vi avkräver arbetsköparna deras ansvar för arbete och sysselsättning.

Vpk föreslår att regeringen lägger ett förslag till riksdagen om en allmän inskolningsgaranti. Denna garanti skall gälla dem som ännu inte har kommit in på arbetsmarknaden eller har mycket liten arbetslivserfarenhet. I första hand kommer ungdomar, flyktingar och vissa hemarbetande kvinnor i fråga. Inskolningsgarantin skall omfatta hela arbetsmarknaden och utformas som en lag som ger arbetsförmedlingen rätt att anvisa t.ex. en arbetslös per 50 anställda såväl i privat som offentlig verksamhet räknat på företagets, förvaltningens eller branschens storlek inom en kommun. Därmed kan även små arbetsplatser komma i fråga för inskolningsgarantin.

Det innebär en skyldighet för företag och förvaltning att bereda arbetslösa med ingen eller liten arbetslivserfarenhet en meningsfull sysselsättning. Inskolningsgarantin skall användas när alla andra försök att bereda den arbetslösa arbete är uttömda.

För att hävda principen att det är hela samhällets angelägenhet att ordna arbete åt dem som inte kommit in på arbetsmarknaden, främst ungdom, skall arbetsköparna solidariskt finansiera satsningarna på inskolningsgarantin genom ett uttag av en särskild arbetsgivaravgift som sedan sätts in på ett särskilt inskolningskonto (inskolningsfond). Avgiften tas ut av "arbetsgivar-na" varje år och kommer därmed att jämna ut kostnaderna över låg- och högkonjunktur för arbetsköparna.

De medel som denna avgift ger skall täcka 50% av kostnaderna för löner och sociala avgifter för dem som hänvisas till privat verksamhet, 75% i privata företag med färre än 15 anställda och 100% av kostnaderna för dem som hänvisas till offentlig verksamhet. Lönerna skall vara avtalsenliga och arbetsuppgifterna i denna typ av "garantijobb" skall vara så lika de ordinarie

arbetsuppgifterna på respektive arbetsplats som möjligt.

Vårt förslag innebär en inskränkning i arbetsköparnas rätt att fritt anställa arbetskraft. Det vållar naturligtvis kritik hos SAF och alla som för eller underordnar sig en nyliberal politik. Det är dock vpk:s uppfattning att riksdag och regering inte i framtiden kan undgå att ta ett rejält ansvar för ungdomens möjlighet till arbete. Ungdomsarbetslösheten på 80-talet får inte upprepas.

Mot. 1988/89

A6

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om en allmän inskolningsgaranti enligt vad som föreslås i motionen.

Stockholm den 22 mars 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)